

Sygn. akt V Ga 159/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 października 2016 roku

Sąd Okręgowy w Częstochowie Wydział V Gospodarczy w składzie następującym:

Przewodniczący: **SSO Andrzej Znak**

Sędziowie: SSO Zofia Wolna, SSR del. Paweł Ptak (spr.)

Protokolant: Agnieszka Wójcik

po rozpoznaniu w dniu 28 października 2016 roku w Częstochowie na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

przeciwko Z. K.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

od wyroku Sądu Rejonowego w Częstochowie

z dnia 23 maja 2016 roku

sygn. akt VIII GC 1082/15

1. oddala apelację;
2. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 2.400 zł (dwa tysiące czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za II instancję.

Sygn. akt V Ga 159/16

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 23 maja 2016 roku Sąd Rejonowy w Częstochowie w sprawie VIII GC 1082/15 oddalił powództwo (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P. przeciwko Z. K. oraz orzekł o kosztach procesu.

Sąd Rejonowy wskazał, że w ramach prowadzonej działalności pozwany zakupił u powoda towar za cenę 984 000,00 zł zgodnie z fakturą VAT nr (...) z dnia 02 września 2014r. z terminem zapłaty oznaczonym na dzień 31 grudnia 2014r. Powód przeniósł powyższą wierzytelność wraz z wszelkimi prawami z nią związanymi na (...) SA w C., w oparciu o umowę windykacji powierniczej nr (...) z dnia 13 lutego 2015 r. wraz z załącznikami, zgodnie z którą cesjonariusz zobowiązany był do prowadzenia działań zmierzających do odzyskania wierzytelności i wpłacenia na rzecz powoda odzyskanych kwot tytułem należności głównej, za wynagrodzeniem w wysokości 8% wartości odzyskanej wierzytelności plus VAT oraz zachowaniem prawa do odsetek związanych z wierzytelnością i do rekompensaty z art. 10 ust. 1 u.t.z.t.h. Na skutek pozwu wniesionego przez (...) SA przeciwko pozwanemu do Sądu Okręgowego w Katowicach Sąd ten w dniu 11 marca 2015 r. wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym sygn. XIII GNc 91/15/AM na kwotę 984 167,26 zł, w tym 984 000,00 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 01 stycznia 2015 r. i 167,26 zł (równowartość 40,00 euro zgodnie z art. 10 ust. 1 u.t.z.t.h.) z odsetkami ustawowymi od dnia 24 lutego 2015 r. Od 1 kwietnia 2015 r. (...) SA i pozwany zawarli porozumienie, na mocy którego pozwany zobowiązał się zapłacić należność objętą ww.

nakazem wraz z odsetkami i kosztami postępowania nakazowego i zabezpieczającego w 6 ratach po 173 159,00 zł, a wykonanie przez niego postanowień porozumienia miało w całości wyczerpywać roszczenia wierzyciela. Pozwany w dniu 15 czerwca 2015 r. uścił na rzecz (...) SA kwotę 173 159,00 zł, którą (...) SA przekazał powodowi i wystawił mu w dniu 17 czerwca 2015 r. fakturę VAT nr (...) na kwotę 13 852,72 zł netto z tytułu wynagrodzenia, które zostało zapłacone w całości. Powód wystawił pozwanemu notę księgową nr (...) z dnia 18 czerwca 2015 r. na kwotę 13 852,72 zł tytułem „kosztów odzyskiwania należności”.

W ocenie Sądu Rejonowego przedmiot sporu sprowadzał się do kwestii, czy powód uprawniony jest do żądania zwrotu kosztów odzyskiwania należności objętych notą księgową z powołaniem się na przepis art. 10 ust. 2 u.t.z.t.h.

Jako że umowa sprzedaży zawarta została przez strony w roku 2014, należało rozważyć zastosowanie u.t.z.t.h. obowiązującej od dnia 28 kwietnia 2013 r. w brzmieniu przed zmianą dokonaną ustawą z dnia 09 października 2015 r. (Dz. U. 2015 r. poz. 1830) wchodzącą w życie od dnia 01 stycznia 2016 r.

Zakres przedmiotowy i podmiotowy zastosowania u.t.z.t.h. w brzmieniu obowiązującym przed dniem 01 stycznia 2016 r. wyznaczały normy art. 1-4 tejże ustawy, w oparciu o które należy wskazać, że określała ona szczególne uprawnienia wierzyciela i obowiązki dłużnika w związku z terminami zapłaty w transakcjach handlowych (art. 1), czyli umowach, których przedmiotem jest odpłatna dostawa towaru lub odpłatne świadczenie usługi, jeżeli strony – przedsiębiorcy (art. 2 pkt 1/) – zawierają ją w związku z wykonywaną działalnością (art. 4 pkt 1/).

Jak wypowiedział się Sąd Okręgowy w Krakowie w uzasadnieniu postanowienia z dnia 04 lipca 2014 r. sygn. XII Gz 265/14 (cyt. za Portalem Orzeczeń), każdy z dwóch ustępów art. 10 u.t.z.t.h. regulował odrębną sytuację faktyczną i prawną: ust. 1 przewidywał, że wierzycielowi, przy spełnieniu przesłanek określonych w ustawie, należy się stała rekompensata za koszty odzyskiwania należności, czyli swoisty ryczałt należny wierzycielowi w wysokości 40,00 euro, zaś ust. 2 regulował sytuację, kiedy wierzyciel jest już w posiadaniu kwoty rekompensaty – przyznanej w drodze procesu bądź zapłaconej dobrowolnie przez dłużnika – ale w celu odzyskania dalszych kosztów poniesionych dla windykacji należności, występuje o nie do sądu, i w takiej sytuacji logiczną konsekwencją wcześniejszego przyznania wierzycielowi rekompensaty jest ograniczenie tych dochodzonych dalszych kosztów o przyznane wcześniej 40,00 euro.

Powód był wierzycielem pozwanego z tytułu ceny sprzedaży w kwocie 984 000,00 zł objętej fakturą nr (...), jednakże wierzytelność tę przeniósł na (...) SA (art. 509 § 1 k.c.) ze wszystkimi związanymi z nią prawami, tak jak określono to w umowie cesji i jak stanowi art. 509 § 2 k.c., a więc także z wszystkimi omówionymi wyżej uprawnieniami określonymi w u.t.z.t.h. tzw. cesje powiernicze, czyli umowy przelewu zawierane w takim celu, by nabywca wierzytelności odzyskał ją od dłużnika i przekazał zbywcy, występują szeroko w praktyce obrotu i konstrukcja ta nie budzi wątpliwości doktryny i orzecznictwa, jakkolwiek instytucja cesji powierniczej nie jest uregulowana w przepisach prawa jako typ czy podtyp przelewu, toteż na zewnątrz, wobec osób trzecich spoza stosunku prawnego umowy przelewu, w tym dłużnika zawiadomionego o przelewie zgodnie z art. 512 i nast. k.c., nabywca wierzytelności staje się wierzycielem ze wszystkimi tego konsekwencjami. W przedmiotowej sprawie (...) SA jako wierzyciel pozwanego uzyskał względem niego nakaz zapłaty, zawarł z pozwanym porozumienie o ratalnej spłacie zadłużenia, zgodnie z którym wypełnienie jego postanowień wyczerpywać miało w całości roszczenia wierzyciela. W takim wypadku w ocenie Sądu należy uznać, że powód nie jest już wierzycielem pozwanego i nie ma w chwili obecnej wobec niego żadnych roszczeń związanych z wierzytelnością z faktury nr (...).

Ponadto Sąd Rejonowy wskazał, że omawiając uprawnienia wierzyciela z art. 10 ust. 1 i 2 u.t.z.t.h. należy odwołać się do postanowień dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz.U.UE.L.2011.48.1 ze sprost.), której to dyrektywy cele i założenia wdraża u.t.z.t.h. W art. 6 ust. 3 dyrektywy mowa jest o „rozsądnej rekompensacie” za wszelkie koszty odzyskiwania należności, którą to rekompensatę (powyżej stałej kwoty 40,00 euro) wierzyciel jest uprawniony uzyskać od dłużnika z tytułu opóźnień w płatnościach. Z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie nie wynika, aby powód po bezskutecznych wezwaniach pozwanego do zapłaty należności zdecydował się na skorzystanie

z usług „firmy windykacyjnej” czyli (...) SA, który następnie wskutek podjętych działań windykacyjnych doprowadził do zapłaty należności. Wynika z niego jedynie to, że powód przeniósł wierzytelność na (...) SA, a ten wystąpił przeciwko pozwanemu z powództwem o zapłatę przedmiotowej wierzytelności oraz kwoty rekompensaty zgodnie z art. 10 ust. 1 u.t.z.t.h. i następnie zawarł porozumienie o ratalnej spłacie zadłużenia wraz z kosztami jego sądowego dochodzenia oraz zabezpieczenia. Nie doszło zatem do żadnych innych działań zwykle podejmowanych przez „firmy windykacyjne” (np. kontakty z dłużnikiem mające na celu skłonienie do dobrowolnej zapłaty, przeprowadzenie rozeznania w celu ustalenia majątku dłużnika itp.), a tylko takich, które mógłby podjąć sam powód ewentualnie reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika w osobie adwokata albo radcy prawnego już bezpośrednio w celu sądowego dochodzenia roszczenia. W niniejszym przypadku windykacja sprowadziła się więc do swoistego zastępstwa w postępowaniu sądowym i zabezpieczającym. Dlatego zdaniem Sądu nie sposób przyjąć, że za „rozsądną rekompensatę” przysługującą od dłużnika należy uznać zwrot poniesionych kosztów wynagrodzenia „firmy windykacyjnej”, podczas gdy dłużnik zgodnie z nakazem zapłaty i porozumieniem został już obciążony kosztami postępowania nakazowego i zabezpieczającego. Z tych przyczyn powództwo zostało oddalone.

Powyższy wyrok został zaskarżony przez powódkę, która zarzuciła naruszenie:

- art. 10 ust 2 ustawy o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, poprzez błędne przyjęcie, iż koszty wynagrodzenia firmy windykacyjnej nie stanowią kosztów odzyskiwania należności w rozumieniu tego przepisu, poprzez pominięcie, iż ratio legis tego przepisu jest zwalczanie opóźnień w płatnościach przez dłużników,
- pominięcie treści art. 6 ust 3 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/EU z dnia 16 lutego 2011r., z którego wynika, że wierzyciel jest uprawniony do uzyskania od dłużnika rozsądnej rekompensaty za wszelkie koszty odzyskiwania należności przekraczające stałą kwotę, poniesione z powodu opóźnień w płatnościach dłużnika, a do tych kosztów zalicza koszty poniesione w związku ze skorzystaniem z usług prawnika lub firmy windykacyjnej,
- art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dowolne przyjęcie, iż powierzenie firmie windykacyjnej do prowadzenia sprawy o odzyskanie wierzytelności poniesione w związku z tym koszty nie stanowią podstawy do żądania zwrotu takich kosztów dłużnika, powód nie jest wierzycielem pozwanego z tytułu poniesionych kosztów odzyskania wierzytelności.

W konkluzji skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa w całości wraz o orzeczenie o kosztach za obie instancje.

W odpowiedzi na apelację powódki pozwany wniosł o jej oddalenie jako bezzasadnej oraz o zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powodowej Spółki nie jest zasadna i jako taka nie zasługuje na uwzględnienie. Sąd Okręgowy podziela i uznaje za swoje ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Rejonowy, ponieważ ustalenia te znajdują oparcie w zebranych w sprawie materiale dowodowym, które to dowody Sąd ten ocenił w granicach zakreślonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c. Nie ma podstaw do tego by zakwestionować przeprowadzoną przez Sąd I instancji ocenę dowodów, bowiem nie można zarzucić temu Sądowi tego, iż ocena ta jest dowolna i przekracza granicę swobodnej oceny dowodów. Zarzut naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. byłby skuteczny wówczas, gdyby skarżąca wykazała uchybienie podstawowym regułom służącym ocenie wiarygodności i mocy dowodowej poszczególnych dowodów, tj. regułom logicznego myślenia, zasadzie doświadczenia życiowego i właściwego kojarzenia faktów (vide: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2005 r., sygn. akt III CK 314/05, Lex nr 172176). Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej, niż przyjął Sąd wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena Sądu (vide: wyrok SN z 8.04.2009r. sygn. akt II PK 261/08, Lex nr 707877). Zauważyć należy także, iż powszechnie w orzecznictwie wskazuje się, że skuteczne podniesienie zarzutu wadliwej oceny dowodów i w konsekwencji sprzeczności istotnych ustaleń z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego, nie może polegać na zaprezentowaniu ustalonego przez skarżącego, na podstawie własnej oceny dowodów, stanu faktycznego a wymaga wskazania przy użyciu argumentów jurydycznych rażącego naruszenia dyrektyw oceny dowodów, wyrażonych w art.

233 § 1 k.p.c. , które to naruszenie mogło mieć wpływ na wynik sprawy (vide: wyrok SN z 18 czerwca 2004 r. ,sygn. akt II CK 369/03, Lex nr 174131; postanowienie SN z 10.01.2002r., sygn. akt II CKN 572/99, Lex nr 53136)

Jak słusznie wskazał Sąd Rejonowy istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do ustalenia czy powód uprawniony jest do żądania zwrotu kosztów odzyskiwania należności objętych notą księgową z powołaniem się na przepis art. 10 ust. 2 u.t.z.t.h., mając na uwadze okoliczność, że powód przeniósł wierzycelność wobec pozwanego na (...) SA ze wszystkimi związanymi z nią prawami w drodze tzw. cesji powierniczej, czyli inaczej mówiąc – czy koszty powyższe były również objęte tą cesją.

W orzecznictwie przyjmuje się, że kwota o której mowa w art. 10 ustawy z 2013 r. o terminach zapłaty w transakcjach handlowych, zachowuje swój charakter prawny jedynie w odniesieniu do pierwotnego wierzyciela - tego, który dokonał dostawy towarów lub świadczenia usług. Jeżeli na mocy umowy z pierwotnym wierzycielem nabywca wierzycelności nabywa wszelkie prawa związane z wierzycelnością, w tym także prawo do żądania zapłaty od dłużnika kwoty z art. 10, to zmienia ona swój charakter i staje się po prostu elementem wynagrodzenia za usługę wyświadczoną pierwotnemu wierzycielowi, polegającą na uwolnieniu go od konieczności windykacji należności (por. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w G. wyrażonym z dnia 23 lipca 2014r. , (...) SA/GI 315/14, Lex nr 1520444). Pogląd ten Sąd Okręgowy w pełni podziela.

W myśl art. 10 u.t.z.t.h. (w brzmieniu sprzed 1 stycznia 2016r.) wierzycielowi od dnia nabycia uprawnień do odsetek, o których mowa w art. 7 ust 1 lub art. 8 ust 1 bez wezwania, przysługiwało od dłużnika z tytułu rekompensaty za koszty odzyskiwania należności równowartość kwoty 40 euro przeliczonych na złote według średniego kursu euro ogłoszonego przez Narodowy Bank Polski ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc, w którym świadczenie pieniężne stało się możliwe (ust.1). W przypadku gdy koszty odzyskiwania należności poniesione z tytułu opóźnień w zapłacie w transakcji handlowej przekroczą kwoty, o której mowa w ust 1, wierzycielowi przysługuje zwrot tych kosztów, w tym kosztów postępowania sądowego, pomniejszych o tę kwotę(ust 2).

Wobec tego, zdaniem Sądu Okręgowego, uprawnienia wynikające z art. 10 u.t.z.t.h. przysługiwały jedynie wierzycielowi tj. cesjonariuszowi, na którego przeszły wszystkie prawa i obowiązki związane z wierzycelnością na mocy art. 509 § 2 k.c. i stanowiły one - jak wskazano w powołanym wyżej orzeczeniu - element wynagrodzenia za usługę wyświadczoną pierwotnemu wierzycielowi, o którą jak wynika z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie, cesjonariusz wystąpił i ją uzyskał na drodze postępowania sądowego.

Natomiast zgodnie z art. 6 ust. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych, oprócz stałej kwoty, o której mowa w ust 1 (tj. 40 euro) wierzyciel jest uprawniony do uzyskania od dłużnika rozsądnej rekompensaty za wszelkie koszty odzyskiwania należności przekraczające tę stałą kwotę, poniesione z powodu opóźnień w płatnościach dłużnika. Mogłoby to obejmować koszty poniesione między innymi w związku ze skorzystaniem z usług prawnika lub firmy windykacyjnej. Zastosowanie do oceny art. 10 ust 2 u.t.z.t.h. w/ w dyrektywy oznacza, że badając zakres rozsądnej rekompensaty należy wziąć pod uwagę rozmiar i czasokres czynności związanych z działaniami windykacyjnymi, na wszystkich etapach postępowania. Słusznie Sąd Rejonowy stwierdził, że z materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie nie wynikało, aby powód po bezskutecznych wezwaniach pozwanego do zapłaty należności zdecydował się na skorzystanie z usług „firmy windykacyjnej” czyli (...) SA, który następnie wskutek podjętych działań windykacyjnych doprowadził do zapłaty należności. Zatem nie było podstaw do obciążenia pozwanego jakimikolwiek kosztami związanymi z windykacją skoro takich działań powód nie prowadził albowiem zbył wierzycelność a z tego tytułu dłużnik został już obciążony kosztami. Podkreślenia również wymagało, że zawarte pomiędzy cesjonariuszem a dłużnikiem porozumienie odnośnie spłaty należności miało w całości wyczerpać roszczenie wierzyciela. Nie było zatem podstaw do uwzględnienia zarzutu podnoszonego przez skarżącą a dotyczącego naruszenia art. 10 ust 2 u.t.z.t.h oraz art. 6 ust. 3 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z dnia 16 lutego 2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do uwzględnienia apelacji i je oddalił na mocy art. 385 k.p.c.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. oraz § 2 pkt 5 w związku z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.